

Libuše Kasalová

Jak jsem hledala Nováky, aneb jehla v kupce sena

Když jsem se seznámila s babičkou mého manžela, Marií Podolákovou, rozenou Kasalovou, překvapilo mě, že se jmenuje jinak, než můj tchán, ač byla jeho matkou. Dozvěděla jsem se, že se jí narodil za svobodna a potom si teprve vzala vdovce Františka Podoláka s dvěma malými dcerami. Pak spolu měli ještě syna Václava.

Další informace vypovídala o tom, že otec mého tchána se jmenoval Novák a pravděpodobně pocházel z Kutné Hory. Musel narukovat mezi prvními povolanci do první světové války a velice brzo padl. Protože před jeho odvodem nestihli sňatek, bylo babičce navrženo (asi rodinou Novákových), aby se vzali v tzv. zastoupení, tzn. že by nastávajícího manžela zastupoval při sňatku jeho bratr. Otec Mařenky Kasalové ale tuto možnost údajně odmítl s tím, že se vezmou později. Marie sloužila v Kutné Hoře jako kuchařka a služebná, kde se patrně s Novákem seznámili. Protože to bylo jakési rodinné tabu, moc se o tom nemluvilo. Pouze jedenkrát jsem viděla rodinné album, kde byla fotografie Nováka v uniformě a další foto babičky - Mařenky Kasalové s malým, asi čtyřletým Jaroslavem Kasalem, mým budoucím tchánem.

Když jsem se po létech začala zabývat rodokmeny našich rodin, samozřejmě jako jeden z hlavních cílů jsem si vytkla za úkol vyhledat rodinu Novákovu. Co jsem tedy věděla o Novákovi? Že žil v roce 1914 pravděpodobně v Kutné Hoře nebo v blízkém okolí, že se jmenoval křestním jménem Jan nebo Josef, že měl asi i bratra. Narukoval zřejmě hned po vydání císařovy mobilizační vyhlášky „Mým národům“ (26. 7. 1914), ale záhy padl. Velmi pravděpodobně zemřel až po 5. 10. 1914, kdy se narodil jeho syn Jaroslav Kasal, o kterém v rodině nikdy nemluvili jako o pohrobkovi. Dále mi švagrová (manželova sestra) předala pohlednici, na které byli tři mladí muži. Údajně jí babička Marie v dětství vyprávěla, že ten nejvyšší z nich je právě onen Novák.

Začala jsem tedy v okresním archivu v Kutné Hoře pátrat, zda existují nějaké seznamy padlých z první světové války, nebo seznamy těch, co rukovali po 26. 7. 1914. Obdržela jsem kopii seznamu padlých, kde byl uveden **Josef Novák *1893, † 15. 11. 1914** a dále dnem 15. 7. 1919 datovaný seznam pozůstalých po padlých, nebo zemřelých v první světové válce, a tak žádali o státní podporu. Zde byli uvedeni Jan Novák, 57 let, dělník a Kateřina Nováková, 51 let, jako **rodiče padlého Josefa Nováka** a jeho sestra Růžena, t. č. v nemocnici.

Také jsem se dozvěděla, že nějaké seznamy vojáků jsou uloženy ve vojenském archivu v Praze na Invalidovně. Zde jsem našla jak **Josefa Nováka narozeného v Bylanech** (vesnička u Kutné Hory), tak i Jana Nováka, narozeného v Krchlebech (blízko Čáslavi). Ten však byl starší, tedy méně pravděpodobný. Začala jsem hledat v matrikách Kutné Hory a postupně nalezla narození **Josefa Nováka 14. 3. 1893 v Bylanech čp. 3** a další dvě jeho sestry, Johanu *7. 3. 1898 a Růženu *1. 8. 1899 v Kutné Hoře. Dále jsem našla zápis dokládající **sňatek jeho rodičů Kateřiny roz. Krajíčkové a Jana Nováka** 29. května 1888 v Pertolticích. Nyní jsem se ocitla na mrtvém bodě, protože jsem měla jakousi rodinu Novákovu, ale byla otázka, zda je to ta správná. Potřebovala jsem nutně další informace.

Asi po dvou letech našla švagrová kdesi založené dvě fotografie z Kutné Hory. Na jedné byl Josef Novák, snímek je z 23. 6. 1914 byl určený slečně Mařence Kasalové a podepsán Josef. Mezi jiným je zde text: „V sobotu přijedu v 8 ze Sedlce.“ Na druhé fotografii je podle textu Josefova matka s jeho dvěma bratry ve věku asi 9 a 5 let. Tyto snímky jsou připojeny na konci článku.

K prokázání souvislostí mezi nalezenou rodinou Novákových a našimi pohlednicemi bylo nutné najít v matrikách narození dvou bratrů Josefa v letech 1907 - 1910. V zápisech z r. 1907 se mi podařilo skutečně najít narození Bohumila Nováka, ale žádné další dítě. Až po asi půl roce mě ještě napadlo sehnat výpis ze sčítání lidu z r. 1921. Zde jsem konečně našla nejmladšího syna Jaroslava, narozeného v r. 1909 z neznámého důvodu v malé vesničce Čilec u Nymburku. Teď vše odpovídalo a vypadalo nadějně.

Abych měla 100% jistotu, potrebovala jsem najít **žijící potomky sourozenců Josefa Nováka - tj. Bohumila a Jaroslava**, a zjistit, zda něco vědí o existenci nemanželského Josefova syna, či najít u nich alespoň stejné fotografie a tak hledání pokračovalo. V Kutné Hoře na matrice jsem se snažila objevit sňatky Josefových sester Johany a Růženy. Beznadějně. Při hledání Bohumila jsem zjistila, že mu byl r. 1927 vydán duplikát domovského listu a zaslán na adresu Polná, u p. Václava Markuse, správce cihelny. Nakonec jsem dotazem na domovské listy v Kutné Hoře zjistila, že Bohumil 16. 1. 1929 v Praze zemřel na zranění. Zbýval už jen nejmladší - Jaroslav. Ve státním archivu v Kutné Hoře se podařilo najít policejní přihlášku k pobytu z 24. 11. 1947. Z tohoto dokumentu vyplývá, že Jaroslav Novák žil v Polné, kde se také oženil s Marií Vlachovou a posléze se s třemi syny - Jaroslavem, Pavlem a Jiřím se vrátili do Kutné Hory.

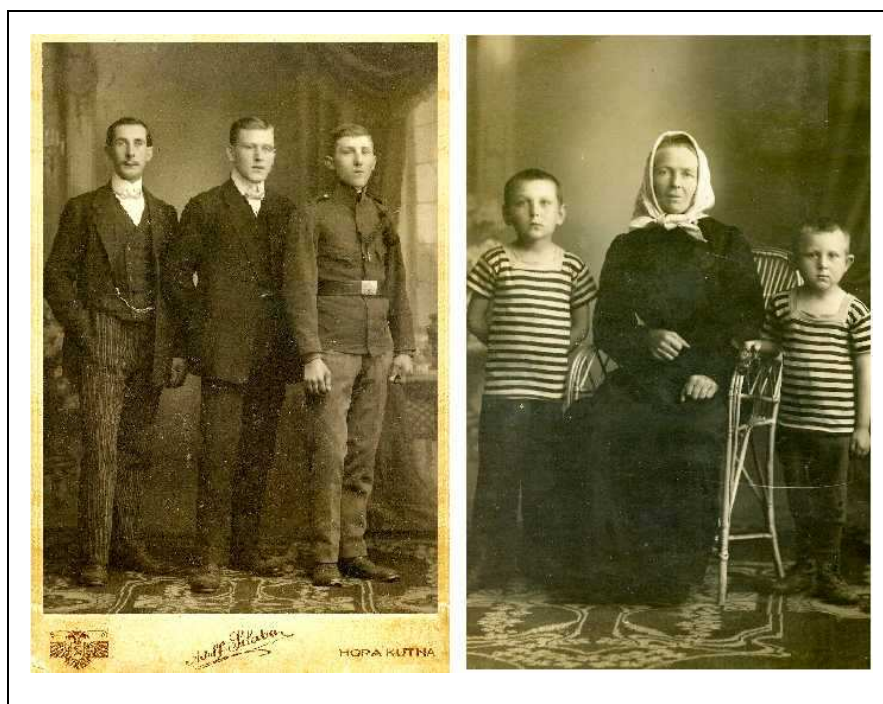
Pokusila jsem se tedy dle telefonního seznamu vyhledat tyto syny nebo jejich potomky. Na třetí pokus se mi podařilo kontaktovat Pavla Nováka, který je synem nejstaršího z bratrů, Jaroslava. Po návštěvě Kutné Hory a Novákových, tentokrát i strýce Pavla Nováka, jediného žijícího syna Jaroslava Nováka, jsem bohužel mnoho nepokročila. O mém

tchánovi nic netušili, o jeho otci také nic nevěděli, ani o své babičce (prababičce) a dědečkovi (pradědečkovi). Poskytli mi pouze informaci, že v Teplicích žije jejich bratranec František Novák, který by možná mohl něco vědět.

V mém oblíbeném telefonním seznamu jsem našla v Teplicích čtyři Františky Nováky a už na druhý pokus, toho pravého. Domluvili jsme setkání na jeho chalupě v Kojicích u Kutné Hory, tak jsme s manželem nejbližší víkend vyrazili do Kojic. Když jsem dovyprávěla panu Františku Novákovi celý příběh a vyndala fotografie Josefa Nováka a jeho kamarádů, prohlásil o jednom z nich, že je to jeho otec František. Hned přinesl velkou zarámovanou fotografii svého tatínka z téže doby a nebylo pochyb, že jde o tutéž osobu. Konečně jsem tedy měla jistotu, že jsem našla správnou rodinu. Pan Novák si posléze vzpomněl, že mu maminka vyprávěla o jakémsi hodném bratrovi, který padl ve válce. Vždy se domníval, že to byl její bratr, ale zdá se pravděpodobnější, že šlo o Josefa, tedy jejího švagra.

Později se mi podařilo vypátrat v Dobroníně u Polné snachu nejstarší sestry Josefa Nováka, Anny, provdané Markusové. Její syn Václav Markus už bohužel nežil, ale jeho druhá žena věděla o rodině Novákových velmi mnoho. Z jejího vyprávění a z fotografií, které přinesla jasně vyplynulo, že můj tchán navštěvoval svou tetu sám a později i s manželkou. Tato paní mi připravila další oříšek v podobě fotografie Věry Novákové, která prý jezdila také do Dobronína. Po dalším vyptávání u všech Nováků a pomocí telefonního seznamu se mi podařilo se spojit s paní Věrou Nutilovou, dcerou Růženy Novákové. Od ní jsem se dozvěděla, že se jedná o jejich sestřenicí, která také jezdila do Dobronína. Byla to zřejmě neteř jejího tatínka, neboť její maminka, Růžena Nováková, se provdala za Josefa Nováka. Zda byl tento Novák také v nějakém příbuzenském vztahu, anebo jen šlo o shodu jmen, to nevím.

Závěrem jsem se ještě pokusila vypátrat datum úmrtí **Jana a Kateřiny Novákových**, tedy **Josefových rodičů**. Zjistila jsem, že Kateřina Krajíčková-Nováková zemřela 21. 8. 1923 na rakovinu dělohy a její manžel neunesl ztrátu své manželky a spáchal sebevraždu oběšením 19. 12. 1923. Byli pochováni na hřbitově Všech Svatých v Kutné Hoře do různých hrobů, které zřejmě nebyly vyplaceny a tak jsou používány v současnosti jinými rodinami. Tato tragická úmrtí mohou být vysvětlením, proč vnuci nic nevěděli o svých prarodičích, neboť jejich rodiče zřejmě nechtěli o této záležitosti hovořit. Celé pátrání mi trvalo asi čtyři roky a bylo mnohem náročnější než další hledání předků rodiny Novákových v matrikách.

Josef Novák stojí uprostřed, vpravo je jeho starší bratr František, první zleva je patrně jejich kamarád.

Josefova matka Kateřina Nováková s jeho dvěma mladšími bratry Bohumilem a Jaroslavem.

Oba snímky jsou přibližně z roku 1914.